

Lahden kaupunki, Lahden seudun jätelautakunta, 15.12.2022

§ 43

Sekalaisen yhdyskuntajätteen kuljetusjärjestelmä

8614/11.05.00.00/2021

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

Jätehuoltopäällikkö Tiia Yrjölä, p. 044 416 3634

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

Rakennus- ja ympäristövalvonnan johtaja Kemppainen Mika

Päätösehdotus

Jätelautakunta päättää, että Asikkalassa, Hollolassa, Lahdessa, Myrskylässä, Padasjoella, Pukkilassa sekä Heinolan taajama-alueella ja Orimattilassa pois lukien Orimattilan Artjärvi siirrytään kunnan järjestämään jätteenkuljetukseen sekalaisen yhdyskuntajätteen osalta.

Nykyinen jätteenkuljetusjärjestelmä lakkaa ja kunnan järjestämä jätteenkuljetus alkaa porrastetusti 1.4.2026-1.3.2027.

Jätelautakunta laittaa kuljetusjärjestelmäpäätöksen julkisesti nähtäville 21.12.2022–22.1.2023.

Perusteluosa

Tiivistelmä

Jätteenkuljetuksesta huolehtiminen on julkinen välttämättömyyspalvelu, jonka on toimittava kaikissa oloissa, kaikkina aikoina ja kaikilla alueilla.

Tarkastelualueella sekalaisessa yhdyskuntajätteessä on käytössä vanhan lain mukainen sopimusperusteinen jätteenkuljetusjärjestelmä, koska kuljetusjärjestelmästä ei ole tehty lain mukaista päätöstä.

Jätteenkuljetus tulee järjestää ensisijaisesti kunnan järjestämänä jätteenkuljetuksena.

Jos jätelain 37.1 § ehdot täyttyvät, jätteenkuljetus voidaan järjestää kiinteistön haltijan kilpailuttamana.

Asiasta tehdyn selvityksen perusteella jätelain 37.1 § ehdot kiinteistön haltijan järjestämälle jätteenkuljetukselle eivät täyty. Asikkalassa, Hollolassa, Lahdessa, Myrskylässä, Padasjoella ja Pukkilassa sekä Heinolan taajama-alueella ja Orimattilassa pois lukien Orimattilan Artjärvellä tulee siirtyä kunnan järjestämään jätteenkuljetukseen seka- ja energiajätteen kuljetuksessa.

Päätöksenteon kohde

Kuljetusjärjestelmäpäätös koskee sekalaista yhdyskuntajätettä. Sekalaiseen yhdyskuntajätteeseen kuuluvat sekajäte ja muu energiahyödynnettävä jäte. Tällä hetkellä sekalainen yhdyskuntajäte erilliskerätään jätehuoltomääräysten mukaisesti sekajätteenä ja energiajätteenä. Siirtymäajan jälkeen energiajätteen erilliskeräyksestä luovutaan.

Päätös koskee seuraavia alueita:

- Asikkala, Hollola, Lahti, Myrskylä, Padasjoki ja Pukkila
- Heinolan taajama-alue

- Orimattila pois lukien Orimattilan Artjärvi

Heinolan taajama-alueen ja Orimattilan osalta karttarajaus on esitetty jätehuoltomääräyksissä.

Päätös ei koske biojätteen, muovi-, kartonki- ja lasipakkausten sekä metallin kuljetusta, joka on jätelain perusteella siirretty Salpakierron kilpailuttamaksi. Päätös ei myöskään koske asumisessa syntyvää lietettä.

Jätteenkuljetusjärjestelmästä päättäminen

Jätteenkuljetus tulee järjestää ensisijaisesti kunnan järjestämänä jätteenkuljetuksena. Kunnan järjestämälle jätteenkuljetukselle ei ole lakisääteisiä edellytyksiä. Kunnan järjestämään jätteenkuljetukseen voidaan siirtyä, vaikka kiinteistön haltijan järjestämän jätteenkuljetuksen edellytykset täyttyisivät.

Jos jätelain 37.1 § ehdot täyttyvät, jätteenkuljetus voidaan järjestää kiinteistön haltijan kilpailuttamana. Kaikkien seuraavien edellytysten tulee täytyä ennen päättämistä kiinteistönhaltijan järjestämään jätteenkuljetukseen:

1. Alueella on tarjolla yksityisiä jätteenkuljetuspalveluja kattavasti ja luotettavasti sekä kohtuullisin ja syrjimättömin ehdoin, ja
2. Kiinteistön haltijan järjestämä jätteenkuljetus edistää jätehuollon yleistä toimivuutta kunnassa, tukee jätehuollon alueellista kehittämistä eikä aiheuta vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle, ja
3. Kiinteistön haltijan järjestämän jätteenkuljetusjärjestelmän vaikutukset arvioidaan kokonaisuutena myönteisiksi ottaen erityisesti huomioon vaikutukset kotitalouksien asemaan sekä yritysten ja viranomaisten toimintaan.

Jos päätetään siirtyä kiinteistön haltijan järjestämästä jätteenkuljetuksesta kunnan järjestämään jätteenkuljetukseen, päätöksessä on määrättävä kiinteistön haltijan järjestämän jätteenkuljetuksen lakkaamisajankohdasta, joka voi olla aikaisintaan kolmen vuoden kuluttua päätöksen tekemisestä.

Jätelain 37.1 § ehtojen täyttyminen

Jätehuoltoviranomaisen tekemän selvityksen ja lausumis- ja nähtävillä oloaikana toimitettujen materiaalien perusteella jätelain 37.1 § edellytykset eivät täyty. Alueella tulee siirtyä kunnan järjestämään eli Salpakierto Oy:n kilpailuttamaan jätteenkuljetukseen seka- ja energiajätteen kuljetuksessa. Toimialueen kunnat ovat sopineet osakassopimuksessa, että Salpakierto Oy kilpailuttaa kunnan järjestämän jätteenkuljetuksen.

Asukkaiden vuosittaiset jätteenkuljetuskustannukset olivat vuoden 2021 hinnoilla edullisemmat Salpakierron kilpailuttamassa kuljetuksessa kuin kiinteistöhaltijan järjestämässä kuljetuksessa.

Kunnan järjestämässä jätteenkuljetuksessa neuvonta tehostuu ja asukkaiden asiointi helpottuu, kun kaikki palvelut voi tilata samasta paikasta.

Haja-asutusalueilla (Lahti, Hollola, Asikkala, Padasjoki, Orimattila, Myrskylä, Pukkila) tieolosuhteiden takia kaikilla kiinteistön haltijoilla ei ole mahdollista järjestää jätteenkuljetusta kiinteistöilleen. Kiinteistön haltijan järjestämässä jätteenkuljetuksessa yritykset eivät voi tarjota asukkaille aluekeräyspistepalvelua. Alueella tulee siirtyä kunnan järjestämään kuljetukseen, jotta voidaan tarjota näille kiinteistöille jätteenkuljetus aluekeräyspalveluna.

Asukkaat eivät ole yhdenvertaisessa asemassa kunnan sisällä. Jäteastioiden tyhjennysmaksut vaihtelevat asiakkaan kilpailutusvoiman ja alueen kilpailutilanteen mukaan. Asuntoja vuokraavat yhtiöt tai isot isännöitsijät saavat jätteenkuljetuksen edullisemmin.

Biojätteen, muovi-, kartonki- ja lasipakkausjätteen sekä metallin keräys siirtyy Salpakierron kuljettamaksi porrastetusti vuosina 2023–2024. Lahden seudun jätehuoltoviranomaisen alueella on päätetty luopua energiajätteen keräämisestä vuosien 2023–2024 aikana. Kiinteistön haltijan järjestämän jätteenkuljetukseen jäisi vain sekajäte. Kaksoiskuljetusjärjestelmä ei edistä jätehuollon toimivuutta tai alueellista kehittämistä.

Kierrätettävien materiaalien tehokas laitosmaisen lajittelun kehittäminen edellyttää kunnan järjestämää kuljetusta. Kunnan järjestämässä kuljetuksessa voidaan tarjota seka- ja biojätteen monilokeropalvelua pientaloille ja laajempaa asukaskustannuksiltaan edullisempaa syväkeräyspalvelua taloyhtiöille. Kunnan järjestämässä kuljetuksessa hintaohjauksella voidaan ohjata asukkaita lajittelemaan jätteitä.

Nykyinen jätteenkuljetusjärjestelmä ei luo tarpeeksi vakaata ympäristöä kuljetusyritysten investoinneille ja kehittämiselle. Uusien yritysten tuleminen markkinoille muutoin kuin yritysostojen kautta on vaikeaa tai mahdotonta. Kunnan järjestämän kuljetuksen kilpailutuksissa huomioidaan eri kokoisten yritysten mahdollisuudet toimia markkinoilla. Kunnan järjestämä jätteenkuljetus lisää kilpailua ja edistää markkinoiden toimivuutta.

Jätteenkuljetukseen liittymisaste on kiinteistön haltijan järjestämässä jätteenkuljetuksessa heikompi kuin kunnan järjestämässä kuljetuksessa. Kiinteistön haltijan järjestämässä jätteenkuljetuksessa koko alueella vain 71

% kiinteistöistä on tilannut jätteenkuljetuksen. Nykyisessä järjestelmässä jätteenkuljetukseen liittymättömien kiinteistöjen suuri osuus aiheuttaa roskaantumista ja lisää jätteiden hävittämistä polttamalla. Kunnan järjestämän kuljetuksen keskitetty kilpailutus ja optimoitu reititys alentaa CO₂-päästöjä.

Kuljetusjärjestelmäselvitys ja muu päätöksenteon pohjana oleva materiaali

Jätehuoltoviranomaisen selvitys

Jätehuoltoviranomaisen tekemän selvityksen perusteella jätelain 37.1 § ehdot kiinteistön haltijan järjestämälle jätteenkuljetukselle eivät alueella täyty. Asikkalassa, Hollolassa, Lahdessa, Myrskylässä, Padasjoella ja Pukkilassa sekä Heinolan taajama-alueella ja Orimattilassa pois lukien Orimattilan Artjärvellä tulee siirtyä kunnan järjestämään jätteenkuljetukseen seka- ja energiajätteen kuljetuksessa.

Jätehuoltoviranomainen on tehnyt virkatyönä kuljetusjärjestelmäselvityksen jätelain 37.1 § edellytysten täyttymisen selvittämiseksi. Kuljetusjärjestelmäselvityksessä on käytetty alueen kuljetusyrityksiltä saatuja kuljetustietoja, hintatietoja ja kyselyn tuloksia sekä ympäristönsuojeluviranomaisen lausuntoja ja Salpakierto Oy:lle tehdyn kyselyn tuloksia. Selvitystä on täydennetty lausumis- ja nähtävillä oloaikana toimitettujen materiaalien perusteella vähäisessä määrin. Viranomaisen selvitys on liitteenä 1. Ei julkinen -osa selvityksestä, on liitteessä 2.

Lausunnot ja mielipiteet

Jätehuoltoviranomaisen päätöksen tulee perustua ainoastaan jätelain tulkintaan. Kuntien ja muiden (esim. jätteenkuljetusyritykset) mielipiteen esittäjien kannanotot eivät voi pelkästään olla päätöksenteon pohjana.

Kaikki kuntien ympäristönsuojeluviranomaiset katsoivat lausunnoissaan, että jätelain 37.1 § eivät täyty ja tulee siirtyä kunnan järjestämään kuljetukseen.

Lahden, Hollolan, Heinolan, Asikkalan, Myrskylän ja Pukkilan kunnat katsoivat lausunnoissaan, että jätelain 37.1 § edellytykset eivät täyty ja tulee siirtyä kunnan järjestämään kuljetukseen.

Orimattilan kunta ei ottanut kantaa jätelain edellytysten täyttymiseen, mutta totesi että nykyistä mallia tulee jatkaa.

Korkein hallinto-oikeus on vuosikirjapäätöksessä KHO:2016:19 ottanut kantaa tilanteeseen, jossa jätelautakunta on vastoin esitystä päättänyt siirtyä kiinteistöhaltijan järjestämään jätteen kuljetukseen kunnan kannan mukaisesti. Oikeus totesi, että pelkästään kunnanvaltuuston kantaa ei voida pitää riittävänä selvityksenä siitä, että koko kunnan alueella täyttyisivät laissa asetetut edellytykset kiinteistön haltijan järjestämälle jätteenkuljetukselle. Päätöksen lainmukaisuudesta ei voitu varmistua pelkästään sillä perusteella, miten käytössä ollut sopimusperusteinen jätteenkuljetusjärjestelmä oli kunnan arvion mukaan toiminut.

Orimattila ei ole esittänyt selvitystä jätelain edellytysten täyttymisestä. Orimattilan kunnan lausunto ei siten sido lautakuntaa tai Orimattilan kunnan edustajaa päätöksenteossa.

Salpakierto katsoi lausunnoissaan, että edellytykset eivät täyty.

Mielipiteitä annettiin 10 kpl: Kiinteistöliitto Päijät-Häme, Päijät-Hämeen yrittäjät, SKAL ja 6 yksityishenkilöä sekä Hämeen kuljetuspiste Oy, Remeo Oy ja Lassila ja Tikanoja Oyj antoivat yhteisen mielipiteen.

Lausunnot ja mielipiteet ovat liitteessä 3. sekä niiden vertailu jätelain 37.1 § edellytyksiin on liitteessä 4.

Kolmen suurimman yrityksen tilaama selvitys

Alueen kolme suurinta kuljetusyritystä; Hämeen kuljetuspiste Oy, Remeo Oy:n ja Lassila ja Tikanoja Oyj; toimittivat mielipiteen liitteenä Rambollin tekemän selvityksen. Kuntaliiton lausunnon mukaan Rambollin selvityksessä ei ole esitetty riittävää selvitystä jätelain 37.1 § säädettyjen kaikkien edellytysten täyttymisestä. Rambollin selvitystä ei siten voi käyttää päätöksenteon perusteena.

Kolmen suurimman kuljetusyrityksen tilaamassa selvityksessä ei ole tuotu esille sellaista tietoa, jota ei olisi ollut viranomaisen selvityksessä. Kolmen suurimman kuljetusyrityksen tilaama selvitys ei muuta jätehuoltoviranomaisen raportin johtopäätöksiä. Rambollin selvitystä on verrattu jätelain 37.1 § edellytyksiin yksityiskohtaisesti liitteessä 4.

Kuntaliitto toteaa lausunnossaan, että Rambollin selvityksessä on merkittäviä puutteita. Erityisesti jätelain edellytysten täyttymisen analyysi jää osin pinnalliseksi ja esitettyjä väitteitä ei perusteltu riittävästi. Selvityksen tulkinnot jätelain soveltamisesta eroavat Kuntaliiton näkemyksen mukaan osin muista tulkinnoista (hallituksen esitys ja oikeustapaukset). Kuntaliiton lausunto selvityksestä on liitteessä 5.

Asian valmistelu

Jätehuoltoviranomainen aloitti asian valmistelun alkuvuodesta 2022.

Jätelautakunta käsitteli nähtäville laitettavaa selvitystä 29.9.2022.

Jätelautakunta pyysi kunnilta, kuntien ympäristönsuojeluviranomaisilta, Hämeen ELY-keskukselta, Uudenmaan ELY-keskukselta ja Salpakierto Oy:ltä lausuntoja täyttyvätkö jätelain 37.1 § edellytykset. Lisäksi lautakunta asetti kuljetusjärjestelmätarkastelun julkisesti nähtäville toimialueen kuntien verkkosivuille ja varasi hallintolain 41 §:n mukaisen vaikutusmahdollisuuden mielipiteiden lausumiseen kuljetusjärjestelmäasiasta.

Muutoksenhaku

Kunnallisvalitus

Toimenpiteet

Päätös asetetaan nähtäville 21.12.2022–22.1.2023 Alueen kuntien tietoverkkoon: Asikkala, Heinola, Hollola, Kärkölä, Lahti, Myrskylä, Orimattila, Padasjoki, Pukkila